

Egeskov-Marked.

Af Dyrnlæge P. Jensen, Kværndrup.

I.

»Ses vi ikke før, saa ses vi da til Egeskov Marked!« Dette er en gammel Talemaade, som er velkendt over hele Sydfyn. Ja, hele Fyn og Sjælland med kan man godt sige. At denne Talemaade er godt kendt fra gammel Tid, derom ved de gamle Besked, og naar man tillige lægger Mærke til dens store Udbredelse, saa kan man af disse Omstændigheder skønne, at Talemaaden er gammel og Egeskov Marked endnu ældre. Hvor gammelt er da dette Marked, eller hvor langt tilbage i Tiden maa dets Oprindelse søges?

Egeskov Markeds Begyndelse lader sig næppe bestemme ved noget Tal, der henviser til Aar og Dag, da det første Gang fandt Sted; men er Spørgsmaalet kommen til at interessere os, vil det vise sig, at man ved at sammenholde forskellige Omstændigheder dog kan nærme sig Løsningen af Spørgsmaalet en Del.

Først lægger man Mærke til en Overlevering — en Tradition, som uden Tvivl er meget gammel, saa

gammel, at den maa antages at have været kendt i Egeskovs Omegn for mere end 150 Aar siden. Denne Overlevering beretter, at den første Begyndelse til Egeskov Marked forarsagedes af en Afladskræmmer, der kom der til Egnen og solgte Aflad — »Syndsforladelse« for rede Penge. Om denne Handel samlede da Folk sig, og andre Handelsfolk mødte frem med deres Varer, og dermed var da Begyndelsen gjort. Denne Overlevering siger altsaa intet bestemt om Tidspunktet for Markedets Begyndelse, men i et latinsk Haandskrift fra første Fjerdedel af det 18de Aarhundrede, der er skrevet af en tidligere Kværndruppræst, den norskfødte noget bekendte Magister P. Andersen, Claudianus, findes enkelte Bemærkninger, som kaster en Stribe af Lys over Spørgsmaalet.

I en Beskrivelse af Kværndrup Kirke, udtaler han blandt andet: »De Handeler, der er afholdte og udførte i vor Naboby Sylva qverna (Egeskov) synes det underligt og uvant for mange og skadeligt for By-Privilegierne, at Handlerne foregaa hyppigere her i Sognet end paa selve Markedspladserne i Købstæderne. »Men«, føjer han til »lad os høre op med Undren; thi denne Forbandelsens Kultus, der blev indført af Graabrødrene, frembringer store Planer og Omvæltninger, og ligesom der fordem ofredes til Juno under Navn af Himmeldronningen af al Jordens Afgrøde af Bønderne og paa en og samme Aarstid, saaledes forstod Graabrødrene ogsaa at samle alle overtroiske Mennesker om dette Købe-Aflad for at Graabrødrenes, ogsaa kaldet de glades Forraadskamre kunde fyldes med Honning, Smør o. s. v.« Alt dette viser tydeligt nok hen til Afladshandelen, som foregik her i Sognet og, som det synes paa en bestemt Markedsdag. Ma-

gister Claudianus har sikkert nok været paa det rene med den Rolle, Graabrødrene har spillet baade ved Afladshandelen og til nævnte Markeds Udvikling.

Efter det her oplyste kan man da gaa ud fra, at Tidspunktet for Afladshandelens første Dage og Egeskov Markeds Begyndelse, meget nær falder sammen.

I Begyndelsen af det 13. Aarhundrede, siger Claudianus, idet han henviser til Pontoppidans Kirkehistorie, — kom Graabrødrene eller Franciskanerne først til Danmark og begyndte snart at bygge Klostre og Templer med Krypter og Hvælvinger under. Med Svendborg som Udgangspunkt gik de nord paa ad Odense til og kom da ogsaa til Kværndrup. Det ligger nær at antage, at en Gaard her, der langt ned i Tiden kaldtes Klostergaarden, har tilhørt Klosteret i Svendborg, og at de da benyttede den som Opholdssted under deres Foretagender der paa Egnen.

Det er muligvis den samme Gaard, der langt senere blev Bolig for Herredsfogeden eller Herredsskriveren (i Sunds Herred).

Kværndrup Kirke antages at have været en Trækirke i Kristendommens første Dage her i Landet, om den endnu har staaet, da Franciskanerne kom her til, er selvfølgelig uvist. Men der har næppe gaaet lang Tid, før Munkene har begyndt paa at bygge den om fra nyt.

Til saa anselige Byggeforetagender, som Graabrødrene foretog sig, hvor de kom frem, kunde det jo lige saa lidt undgaaes den Gang som nu i vore Dage, naar man vil bygge Kirker, at det kunde komme til at skorte paa Midlerne. Man har ment, at Graabrødrene har haft en stor Støtte i deres store Afholdenhed, som de i deres særdeles strænge Klosterregler

var underkastede. En Franciskanermunk maatte saaledes intet eje, ja, knap nok røre ved Penge, alt, hvad han ved sit Arbejde fortjente, tilhørte hans Orden eller Kloster. Den, der var uddannet i et Haandværk, maatte (og skulde vel ogsaa) arbejde her ved, men fik intet personligt Udbytte deraf. Der er ingen Tvivl om, at der mellem alle disse Mennesker fandtes en Del dygtige Haandværkere, hvis Kunstfærdighed er kommet deres Bygningsværker tilgode.

Deres mærkelige Afholdenhed og den store Fattigdom, der var dem paalagt, hjalp dem vel ogsaa over mange Vanskeligheder. Men Afholdenheden kunde dog ikke forøge de Midler, de havde til Raadighed, men kun spare paa disse, og man kan derfor nok forstaa, at naar de kunde skaffe sig Hjælp ved Salg af Aflad og tillige ved Tiggeri, thi Graabrødrene optraadte efterhaanden ogsaa som Tiggermunke, saa var dette lettere Maader at skaffe Penge paa end ved Arbejde, noget som ogsaa Nutiden viser os mange Eksempler paa. Om Graabrødrene har været virksomme for at fremkalde Afladsbreve til Fordel for Kværndrup Kirke, ved man intet om, men en Mistanke, om at noget saadant kan have været Tilfældet, paatvinger sig en, naar man betragter Munkenes hele Fremtræden. Mange Graabrødre indtog ogsaa anseelige Stillinger og havde i det hele taget Indflydelse i en betydelig Grad hos baade høje og lave. Af Afladsbreve, udstedte til Kværndrup Kirke, er der flere, ialt 6. Her skal meddeles det ældste i Oversættelse. Originalsproget er middelalderligt Latin, men meget faa af Læserne ville forstaa noget af det, og endnu færre ville have Nytte eller Fornøjelse af det. Indholdet af disse Afladsbreve er i alt væsentligt i Overensstemmelse med hinanden.

Naar man altsaa kender et, ved man, hvorledes de alle er affattede.

Det lyder som følger:

Afladsbrev til Kværndrup Kirke 1393.

Alle troende Kristne, som besøger den hellige Laurentius's Kirke i Kværndrup, sende vi Broder Jakob, af Guds og den apostoliske Stols Naade Biskop af Konstanz og apostolisk Vikar for den ærværdige Fader og Herre, Hr. Tetze, af Guds Naade Biskop i Odense, Hilsen og Ønsket om i Herlighed at skue vor Herre Jesu Christi Aasyn.

Saason vi efter Apostlenes Exempel stedse er forpligtede til at stræbe efter bedre Barmhertighedsgeringer, deraf kommer det, at vi, kærligen rørte ved Eders oprigtige Fromhed, og nedladende os til Eder og Eders Bønner, [tilstaa] alle og enhver, som rækker hjælpende Hænder til Bygningen af førnævnte Kirke og til Kalke, Bæger og Udsmykninger, eller som paa Hovedfesterne, Paaske, Pinse, Jul, og paa Johannes Evangelists og Johannes den Døbers Dag, og paa de fornemste Martyrers, nemlig Stefans, Laurentius,s, Vincentius,s, Dionysius,s, Fabianus,s og Sebastians Dage samt paa den hellige Nikolaus,s Dag, paa Martins Dag, paa Marie Magdalenes og den hellige Kattrines Dag, som og paa Allehelgens Dag, alle Engles og alle Sjæles Dag andægtigen besøger [Kirken], og de som følger Christi Legem i Sakramentet eller Messeofret eller den hellige Olie, naar den bringes til Syge, og de, som med bøjede Knæ foran den korsfæstedes Billede med Andagt fem Gange bede Fadervor og Ave Maria til Ære for Christi fem Saar, og de, som ved Aftenklokkens Slag paa Knæ fremsige et Ave Maria

for Kirkens Fred, og de, som gaaende rundt om Kirkegaarden bede et Fadervor og Ave Maria for de afdøde.

Saa ofte de udføre det ovennævnte eller noget af det ovennævnte, lige saa ofte tilstaar enhver af os (c Bisperne) barmhjertigen i Herren, stolende paa den almægtige Guds Naade og de hellige Apostle Peders og Pauls Myndighed, saa vidt vi med Guds Hjælp kunne det, naar blot Sognebarnets Vilje og Samstemning kommer dertil, 40 Dages Aflad*) for de dem paalagte gudelige Bodshandlinger.

Givet i Assens i det Herrens Aar 1393 paa Apostelens Peders og Pauls Dag (c: 29. Juni).

Man kan utvivlsomt gaa ud fra, at da alle 6 Afladsbreve er udstedte som Hjælp til Opførelsen af Kværndrup Kirke, det første fra 1393 og det sidste fra 1445, saa maa det ogsaa være i disse Aar, at Kirken er bygget, og da man endvidere maa slutte, at en stor Del af den solgte Aflad er forhandlet paa Egeskov Marked, der i de samme Aar maa antages at have været i sin Begyndelse, saa kan man med god Grund antage, at Kirkebygningen og nævnte Marked er lige gamle, altsaa omtrent fra Aar 1400.

At gøre Syndsforladelse til Genstand for Handel er i sig selv en Urimelighed, og denne forøges endda derved, at det sker paa et Marked og mellem alle Slags andre Varer. Munkene, der ikke maatte befatte sig med Penge og andet jordisk Gods, har dog sikkert her baade forhandlet Afladen og opsamlet Pengene

*) Ved „40 Dages Aflad forstaas saa megen Aflad, som fortjenes ved 40 Dages Ophold i Skærsilden.

for derefter at anvende dem til Kirkebygningen, idet de selvfølgelig har hyldet det gamle Ord: »Hensigten helliger Midlet!« Naar Pengene skulde benyttes til Kirkebygning, gjorde det mindre til Sagen om der kanske kunde være nogle imellem, der var lidt smudsige.

Er man nu saaledes kommen til den Slutning, at Egeskov Markeds Oprindelse falder ved Aarene omkring 1400, saa dukker det Spørgsmaal dog op, om ikke dets Oprindelse i sin aller tidligste Skikkelse, ligger os endnu fjernere end det ovenfor er antaget, og hertil maa man svare: Jo! der er i Virkeligheden en Mulighed for, at det kan have begyndt noget tidligere. Men da er det dog langt fra i den Skikkelse, hvori man nu kender det. Som det foran er anført, er Kværndrup Kirke ifølge Afladsbrevene en St. Laurentius Kirke, men ogsaa et andet Navn St. Mikael's Kirke har været fremme. Maaske dette Navn staar i Forbindelse med, at det netop var ved Mikkelsdags Tider, at Graabrødrene særlig drev Afladshandelen til Fordel for Kirkens Opførelse. Egeskovs Marked har jo været et Mikkelsdagsmarked, og Kirken, der er bygget for Penge, der er indsamlede her, er da blevet en St. Mikael's Kirke.

Man kan ikke vel slaa sig til Ro med den Tanke, at Graamunkene har begyndt Markedet med Afladshandelen alene. Formodningen er for, at de paa en eller anden Maade har fundet et Tilknætningspunkt i noget allerede bestaaende. Men hvad kan dette da have været.

Man betragter nu dette lidt nærmere og finder da, at der ikke saa faa Steder i Landet har været Lægedomskilder eller hellige Kilder, hvortil Folk har tyet

paa visse Aarstider, for at hente Helsen og Sundhed for sig selv eller andre.

Det er ikke saa faa Steder, hvor der har været saadanne hellige Kilder, der har været mere eller mindre stærkt besøgte.

Hver Landsdel ja, hver Egn har haft sine, altid bærende en hellig Mands eller Kvindes Navn. Af de fynske Kilder er »Rises« eller Regitse Kilde i Frørup vel nok den mest bekendte og mest benyttede. Den har i lange Tider været talrigt besøgt af den fynske Befolkning til Sct. Hans. Disse Kildebesøg, der førte Folk sammen til bestemte Tider, trak da ogsaa alle Slags Købmænd og Handelsfolk til sig, og saa opstod der et »Kildemarked« (paa fynsk: »Kjejlemarked«), Nu er dette vel nok ophørt, kun Efterretningerne er tilbage.

En anden Kilde fandtes ved Kogsbølle, St. Matæus Kilde. Det Marked, som der var i Færd med at opstaa, blev senere flyttet til Nyborg. En tredje Kilde, St. Clemens i Svendstrup ved Odense, er ogsaa nu i stærk Tilbagegang, hvad Afbenyttelse angaar.

Om der har været en bestemt og nogen særlig betydningsfuld Kilde, hvorom Egeskov Marked først har samlet sig, er meget vanskeligt at sige. Vel findes der ved Egeskov ikke mindre end tre forskellige Kilder; men ingen af dem ved man synderlig Besked om, og det vilde i alt Fald være interessant at vide noget mere.

Ved næsten alle vore gamle Landsbyer af nogen Betydning har der været Kilder, saaledes ogsaa ved Egeskov, hvor de alle Dage har spillet en Rolle for disse.

Midt i Byerne eller i umiddelbar Nærhed derved,

Fra denne Kilde har Vandet været ført ned i Slots-
haven gennem en Ledning af udborede Træstammer,
der efter Sigende endda skulde være sammensøjede
med Kobberbeslag. Dette sidste er nu nok en Over-
drivelse. Et Springvand, som fik tilført Vand fra
Ledningen, findes nu ikke mere, men fandtes endnu
1743, medens der i vore Dage har været fundet Rester
af Træledningen.

Lidt Nord for denne Kilde, der hvor Holmegyden
skiller sig ud fra Volstrupvejen — tæt ved det gamle
»Paspaahus« — fandtes i tidligere Tid ogsaa en
Kilde. Nu kan man kun ved nøjere Eftersyn finde
en fugtig Plet i Jorden, der angiver dens tidligere
Eksistens. Disse to Kilder er navnløse, medens en
tredie »Tekilden« endog har afgivet Navn til en Hov-
mark »Tekildeløkken«, hvor den henrislede sin Til-
værelse. Navnet synes dog ikke at tyde paa nogen
særlig ærefrygtindgydende Alder. Navnet fik den, fordi
de gamle Herskaber paa Egeskov plejede at faa Vand
til deres The fra denne Kilde, fordi det her vældede
op i den krystalklare Renhed og Beskaffenhed.

Forannævnte Magister Claudianus anfører et Sted,
at Bønderne forud har ofret til Juno af alle Afgrøder
og paa visse Aarstider.

Det er jo rimeligvis Ofringer i Hedenskabets Dage
her er Tale om, hvad enten det er Juno eller maaske
Frejr, der tænkes paa.

Saadanne Offerfester har været afholdt mange
Steder, og rimeligt er det at antage, at det efterhaan-
den ogsaa gik over til at blive Folkefester.

Naar der skulde ofres af Jordens Afgrøde eller
Værdier derfra, maatte disse Fester nødvendigvis falde
sent i Høst.

Har der nu været saadanne Fester, da Graabrødrene begyndte deres Virksomhed her, kan det jo tænkes, at de heri har fundet et Tilknytningspunkt for deres Afладshandel, idet en Høst- eller Offerfest meget let lader sig forene med en Festdag for Erkeengelen Mikael (Mikkelsdag d. 29. September). Denne Dag blev altsaa fra først af den bestemte Dag for Egeskov Marked, der alle Dage har været et Efteraarsmarked, der falder umiddelbart efter Høsten, og saaledse tillige meget godt kunde være en Festdag. Om der saa egentlig har været noget Kildemarked i Forbindelse hermed lader sig desværre ikke med nogen Sikkerhed afgøre. Men en Festdag for mange, især for Ungdommen, har det vist nok været i Aarhundreder. For mere end 200 Aar siden var Markedsdagen blevet henlagt til den 8. Septbr., — uvist af hvilken Grund, og da denne Dag efter gammel Stil faldt paa et Tidspunkt, da Høsten som Regel endnu langt fra var endt, ansøgte Niels Kragh paa Egeskov Kong Frederik IV om at faa Markedet forlagt til et heldigere Tidspunkt. Dette blev ogsaa bevilget den 13. Febr 1702. Dagen blev nu fastsat til den 25. Septbr.

Men heller ikke denne Dag blev den endelige faste Markedsdag.

Naar Etatsraad Kragh lagde sig i Selen for at faa Markedsdagen rykket længere tilbage mod Efteraaret, saa var Grunden vel nærmest den, at naar Markedsdagen indtraf, før Høsten var endt, saa led baade han og hans Hovbønder for stort et Afbræk i Høstarbejdet, thi saa indgroet var Bevidstheden om, at Egeskov Markedsdag var en Fest- og Fridag, at alt Arbejde standsede af sig selv, kun hvad der var uundgaaligt nødvendigt blev forrettet paa Hovmarken saavel som

hjemme. Maaske dog ogsaa Etatsraaden har tænkt lidt paa sine Bønder i selve Egeskov By, thi disse havde en Fortjeneste af Markedet ved at holde Beværtning og Dansestue, og dette fik først nogen rigtig Betydning, naar der kom mange Folk til Marked. Tjente Bønderne noget, var det ogsaa godt for Hersekabet.

Naar Tiden for Egeskov Marked nærmede sig, kunde man rigtig mærke med hvilken Interesse, man imødesaa denne Begivenhed. Det var et staaende Samtaleemne, særlig blandt Ungdommen.

Ja, denne Dag kunde endog undertiden blive benyttet som Udgangspunkt for forskellige andre Tidsbestemmelser, idet man regnede saa og saa længe før eller efter Egeskov Marked.

Ligesom man tydeligt erindrede de foregaaende Aars Markedsdage i hele deres Forløb, hvorledes Vejret da var o. s. v.

Efterhaanden, som Markedsdagen nærmede sig, steg Spændingen hos de unge. Pigerne maatte have Stadsen efterset og »sat op«, og Karlene fik Haar og Skæg klippet. Der var meget at tage i Betragtning. Hvorledes Vejret vilde skikke sig var nu et Spørgsmaal af uhyre stor Betydning, og Uvisheden herom pinte som en nagende Orm.

Men man haabede dog det bedste, og lidt Solskin vilde da fremkalde mangt et Smil, naar Venner og Kendinge mødtes hos »Johan i Gadekæret».*

Ungdommen ved Midten af det 19. Aarhundrede

*) Johan i Gadekæret var for 50 Aar siden en bekendt Vært, hvor man fik yndede Drikkevarer.

stillede ikke saa store Fordringer til Livet og Nydelserne. Den Ulykke ramte den først senere.

Men heller ikke de ældre lod haant om Egeskov Marked. De huskede det godt nok fra deres unge Dage, og de kunde fremdeles nok have Lyst til, for en Dag, at være med i det brogede, pulserende Liv som her ytrede sig. Samtidig kunde man maaske slaa en Handel af, og der var stor Sandsynlighed for, at man vilde kunne træffe fjerntboende Venner og Slægtninge her, som gav Møde med et eller andet for at faa det omsat. Et Parti Saarug kunde maaske finde Købere, og det kunde jo dog være, at man kunde finde et Føl, der var til at købe for rimelige Penge, og som det kunde betale sig at tøjle.

Der, hvor Sogneskillet mellem Ryslinge, Ringe og Kværndrup Sogne skærer Odense—Svendborglandevejen paa Lørup Hede, ligger en mindre Bopæl, gennem hvis Have der løber en lille Bæk. Heraf bærer Huset sit Navn »Bækkroen«. Hvad der endnu er tilbage af det svære Egebindingsværk, er over 100 Aar gammelt. Som Kro har Stedet dog næppe spillet nogen betydelig Rolle. Dog, naar man omtaler, hvad der vedrører Egeskov Marked, kan man ikke godt undgaa at kaste et Blik paa den gamle Bækkro. Handelsmændene, især Smørprangerne fra Nord- og Midtfyn, kom fra Verninge, Brylle, Langsted o. s. v. samledes Aftenen eller Eftermiddagen næste Dag, her i Bækkroen og gjorde foreløbig Aftale om Priserne paa Smørret, Skindene og de forskellige Varer de handlede med. Den endelige Pris fastsattes først Dagen efter paa selve Markedet og i Overensstemmelse med Svendborgkøbmændene, der selv mødte her. Paa Markedet, som der afholdtes d. 25. Septbr., bestemtes

Priserne for et Aar paa en hel Del af Landmændenes Produkter. Saaledes for Boghvedegryn, Honning, Smør, Sædekorn m. m., og mange Gange fik de Priser, der opnaaedes for Føl og Plage Indflydelse lang Tid efter.

Man vil altsaa forstaa, at dette Marked ingenlunde kunde være Befolkningen ligegyldig. Thi deres Varers Værdi kom i en ikke ringe Grad til at afhænge af de paa Markedet vedtagne Priser.

For et Par enkelte Aars Vedkommende har man Lejlighed til, nedenstaaende at gøre sig bekendt med nogle enkelte Prisnoteringer. Paa Egeskov Marked i 1829, der dog betegnes som meget flovt i en samtidig Beretning, kostede Boghvedegryn 3 Mk. 4 Skilling (1 Kr. 8 Øre) Skæppen. Sæderug 20 à 24 Mark Tønden (1 Mk. = 1 Kr.) 1 Fjerding Smør: 6 à 8 Daler. Hestepriserne nævnes ikke i denne Beretning, men fra anden Side ved man, at en jævn god Plag betaltes med omtrent 12 Daler. 25 Aar senere 1864 kostede paa Markedet 1 Td. Rug 6 Daler, 1 Td. Hvede 8½ Dl. og 1 Td. Byg 4 Dl. 1 Td. Havre 3 Dl, 1 Fjerding Smør kostede 22 Daler og 1 ₤ betaltes med 2 Mark 12 Skilling. Gæs 4 à 5 Mark. Prisen paa en Lødeko angives til 60 Daler, og en Slagteko til 50 Dl. Hestepriserne omtales derimod ikke.

Allerede flere, ja, indtil 8 Dage for Markedsdagen, kunde man se Svendborgkøbmændenes Vogne age til Egeskov med Varer og Materialier til Telte og Boder. Hver især sørgede for at faa de første Støtter og Pæle rejst saa hurtigt som muligt, der hvor man ønskede at have sit Stade. Dagen før den rigtige Markedsdag, 1. Markedsdag, blev Skelletterne af Teltene og Boderne stillet op, og paa Grund af den Hamren og Pikken,

der da lød over Pladsen, fik Dagen Navn af »Pikmarked«. — Hele Byen var nu Liv og Røre. De fleste Gaardes og Huses Storstuer blev gjort ryddelige til Dans, og danset blev der mange Steder flere Dage før og nogle Dage efter Markedet. Om Natten mellem Pikmarkedet og første Markedsdag lod de Handlende holde Vagt ved deres Boder, og i flere Aar brugte man hertil en af Sydfyns rodløse Eksistenser: »Røde Johan«. Han magtede dog ikke at haandhæve Stillingen. Thi naar han forfulgte Urostifterne i den ene Ende af Byen, var der som oftest Spilopmagere paa Færde i den anden. Smaa Sammenstød med et Par Knubs nu og da kunde ikke undgaaes, men noget alvorligt af Tyveri eller Slagsmaal hørtes der dog sjældent noget om. Man skulde jo ogsaa puste ud til den følgende Dags Anstrængelser. Naar man om Aftenen paa denne Dag kastede et Blik over Boderne, saa fandt man en Del Skomagere, der havde Stade langs Stengærdet, som dannede Skel mellem Egeskovgaards Have og den gamle Landevej. Længere mod Vest, ved Hovedindkørslen til Gaarden, paa det saakaldte Torv fandt man Bundtmagere og Manufakturhandlerne, de saakaldte »Stadsbutikker«. Disse havde særlig Tiltrækninger overfor unge Piger og Børn. Endnu længere mod Vest langs den dengang brolagte Gade og ved Siden af den gamle Kro og Smedien var der Udsalg af Galanterivarer, hjemmelavede Knive, Bor og andet Smaaaværktøj.

Omtrent lige over for Kro og Smedie fandtes »Pottemarkedet« paa et Stykke Gadejord, der kaldtes »Plantebedet«. Omegnens Koner kom her for at forsyne sig med Potter, baade de sorte Jydepotter og

andet Lerarbejde. Det var navnlig anden Markedsdag, at »Pottemarkedet« florerede.

Efter Udskiftningen 1805 havde Heste- og Kreaturmarkedet sin Blads i en af »Hovmarkerne« og altid saa tæt ved Byen som muligt.

Her var foruden en Række Beværtningstelte ogsaa Udsalg af Sadelmagernes, Rebslagernes, Bødkernes og flere andre Haandværkernes Arbejder. Nærmere mod Byen tæt op ad Markedspladsen er Svendborgkøbmændenes Vogne kørt op i en anseelig Række. Ejerne tager sig af og til en lille Udflugt, træffer Kunder og Kendinger, gør Aftaler om Priser paa Boghvedegryn, Honning og Smør, og slaar nu og da en Handel af om hele Partier Korn, om end kun af de mindre. Dog vides det, at en Gaardmand under Mergelperioden har sluttet en Handel med en Købmand fra Svendborg paa 50 Td. Korn.

For god Stemning og højt Humør mellem Kunderne sørgede Købmændene ved at medbringe gode Madkurve og et rummeligt Brændevinsanker. Medens Handelen nu gaar med Raaben og Støj som sædvanligt, er der en Forretning, som tiltrækker sig Tilskuernes Opmærksomhed. Det er en professionel Hesteskærer og Kursmed, som har indrettet sig en lille Plads med Kastrationer for Øje. Folk kunde her møde med deres Plage og faa dem kastrerede. Den nødvendige Hjælp blev meget beredvillig ydet af ledige Markeds-gæster, der tog dette med som en Fornøjelse af aller billigste Slags. Der vankede antagelig en Dram, naar Arbejdet var endt.

Saa udbryder der et Slagsmaal mellem to Markeds-gæster. Der er Uenighed om Lidkøbet eller maaske om slet intet. Parterne ryger sammen og knubser

hinanden med en god Villie, indtil de omkringstaaende lægger sig imellem og faar Sagen afgjort. Saa indtages Lidkøbet i største Samdrægtighed, men »Omgangen« er blevet lidt større.

Til Fornøjelserne paa Markedet hørte ogsaa et Besøg i »Urtehaven«, det vil sige Slotshaven. De høje klippede Hække langs de snorlige Gange var ret pyntelige om end noget stive. Adgangen skete gennem Hovediudgangen, hvor Havens Arbejdere var plaserede og havde Tilladelse til at opkræve 2 Skilling for Personen. Af forskellige Markedsgøgl fandtes der adskilligt, som nu kun mindes af de ældre. Der var saaledes Hoffmanns Cirkus, der i 1850erne stadigt gæstede Markedet hvert Aar. Der saas for manges Vedkommende for første Gang Tilløb til lidt af den finere Ridekunst. Kunstberiderne havde Plads paa et Stykke Gadejord omtrent midt i Byen, og her i Nærheden befandt sig et Telt, hvor den bekendte »Johan i Gadekæret« residerede. Til ham søgte man hen for at væde sin Tunge, og da Bajerskøllet endnu ikke var kommen paa Mode, holdt man sig til Brændevinen. Skulde det være særligt fint fik man ca. $\frac{1}{2}$ Pægl Mjød og Brændevin blandet sammen, halvt af hvert, og saa drak 2 Mand skiftevis en Mundfuld af Ølglaset, til man naaede Bunden*).

Faldt det ind med Uvejr paa en saadan Markedsdag, gik naturligvis en stor Del af Fornøjelsen tabt for Ungdommen. Saaledes indtraf der paa Markedsdagen i 1861 et heftigt Uvejr med Lyn og Torden, Hagl og Regn. Hele Pladsen var et boblende Ælte. Pigernes Sko og Karlens Støvler var ingenlunde i

*) Dette kaldte man almindeligt at tage sig en Pægl.

nogen passende Forfatning til at møde i en Dansestue med, men syntes snarere indrettede til at sparke al Lystighed fra sig med.

I Dansestuen betalte Karlene 2 Skilling til Musikken efter hver Dans, hvis man da ikke havde betalt for hele Eftermiddagen. Taksten var da gerne 1 Mark.

Lidt Uenighed og Tummel kunde der jo nok forekomme i Danselokalerne, og en enkelt altfor vidtløftig Gæst blev kastet paa Døren; men i al Almindelighed kunde det gaa helt ordentlig til. Men helt undgaas kunde det jo ikke at løsagtige Kvinder vilde nærme sig og forsøge at fiske i de glades Lag.

Fra de ældste Tider har Egeskov Marked været afholdt paa de af Byens Fællesmarker, der var udlagte til Græs; men i 1805 blev Byen udskiftet, og dette medførte den Forandring, at da Bymændene havde godkendt Delingsplanen, — der var 14 Gaardmænd, — erklærede de, at for Fremtiden kunde Markedet ikke afholdes paa deres Lodder, da de nu ingen Fællesmark havde. Det blev nu overladt til Herskabet at skaffe Plads til Markedet.

Det følgende Hundrebaar blev Markedet derfor afholdt paa en af Egeskovgaards Marker. Først 1907 blev Markedet afholdt første Gang udenfor Egeskov Grund, idet daværende Gæstgiver F. Falkenberg afgav den nødvendige Plads hertil.

Samme Aar blev der nedsat en Kommission til at forberede en Omordning af Markederne paa Fyn. Ved denne Lejlighed satte Handelsforeningen i Ringe sig i Bevægelse for om muligt at trække Egeskov Marked dertil.

Foranlediget heraf søgte man i Kværndrup at virke

hen til, at man her fremdeies kunde beholde Markedet og paa et Møde, der afholdtes paa Kværndrup Kro d. 20. Maj 1907 forhandlede Sagen. Kommissionen forlangte en Plads paa 4 Td. Land udlagt som Markedsplads. Kunde dette faaes, saa vilde man anbefale Kværndrup i saa Henseende. Her kom Ejeren af Egeskov, Grev Ahlefeldt Laurvig-Bille, Forsamlingen til Hjælp, idet han lod tilbyde at udlægge det ønskede Areal for bestandigt, hvis Befolkningen ønskede det, Dermed var Spørgsmaalet løst. En Huslod, der hørte til Rughjerghuset, blev udlagt her til, skønt den egentlig ligger paa Kværndrup Grund.

Markedskommissionen blev fra flere Sider anmodet om at drage Omsorg for, at den gamle Betegnelse »Egeskov Marked« bibeholdtes, idet man fandt, at det havde historisk Berettigelse. Dette synes da ogsaa nu at blive endelig fastslaaet. Almanakkerne for 1912 betegner det som Egeskov Marked. I 1910 blev det første Gang afholdt paa den ny faste Markedsplads.

Den Talemaade hvormed denne Artikel indledes: »Ses vi ikke før, saa ses vi til Egeskov Marked«, staar nærmest i de glade Forventningers Tegn, men det Tillæg den i Aarenes Løb har faaet: »der samles alle Kæltringer« viser tydeligt nok, at der ligesaalidt paa Egeskov Marked, som andre Steder findes Roser uden Torne.